

schen रुद्र und रोदसी 2), wenn anders die beiden रोदसी 1) und 2) zusammengehören. NAIGH. 3, 30. Nir. 10, 4. 11, 50. AK. 3, 4, 30, 231 (रोदसी = रोदसी). H. 939. 1326. an. 3, 753. MED. s. 32. HALĀ. 1, 121. निर्वातौ ग्रंथमो रोदसीः RV. 1, 33, 5. नमो दिवे वृक्ते रोदसी-याम् 136, 6. अनु व्यावापृथिवी रोदसी उभे 2, 1, 15. 11, 9. 3, 2, 2. अत्तर्द्धतो रोदसी दस्म इयते 3, 2. समैरयं रोदसी धारयं च 4, 42, 3. वि पूर्वन्त्यं सृजति रोदसी अन्ते 5, 53, 6. कवन्धं प्र समर्त रोदसी अत्तरिन्तम् 83, 3. 6, 8, 3. 30, 1. 70, 2. 3. 6. राव्यं रोदसीः 7, 6, 2. 72. 3. रोदसीमे 90, 3 (vgl. VS. PRĀT. 4, 85. KĪC. zu P. 1, 1, 11). 8, 61, 13. 10, 80, 1. 2. AV. 1, 32, 3. 4, 1, 4. आ यो रौकृत्ति रोदसी 14, 4. यदत्तरा रोदसी यत्परस्तात् 16, 5. यावन्नोदसी विबवाथे अग्निः 8, 9, 6. सुमेके RV. 3, 13, 5. अद्भुता 36, 1. देवी 4, 33, 6. 6, 44, 5. देवपुत्रे 17, 7. उर्वी 67, 5. उर्वी 11, 4. न ज्ञातमष्ट रोदसी (als sg. behandelt) 8, 59, 5. In der nachvedischen Sprache रोदसी als nom. und acc. MBH. 1, 3550. 5, 2769. 7350. VIKR. 1. VARĀH. BRH. S. 53, 2. KATHĀS. 2, 15. SĀH. D. 7, 10. BUĀG. P. 1, 7, 30. 14, 17. लोकमातरौ 2, 3, 5. 4, 14, 5. 17, 16. 6, 9, 11. 9, 20, 32. रोदसीः 8, 21, 27. — 2) sg. रोदसी nach Nir. 11, 49. 12, 46 Rudra's Gattin, nach den Comm. auch Gattin der Marut, Blitz: (रथम्) आ यस्मिन्तस्वी सुराणानि बिभ्रती सचा महत्सु रोदसी RV. 5, 36, 8. 6, 66, 6. 10, 92, 11. ज्ञोष्यदीमसुर्या सचद्यै विपितस्तुको रोदसी नृमणाः 1, 163, 5. so auch ebend. 4, obwohl als du. behandelt; ursprünglich wohl रोदसीम्. Eben so finden sich Stellen, wo irrig रोदसी betont ist, daher im Padap. Dual angenommen wird, z. B. आ रोदसी वरुणानी ऋणोतु RV. 5, 46, 8. 61, 12. 7, 34, 22. auch wohl 40, 2.

रोदस्वी n. ein zur Etymologie von रोदसी gebildetes Wort: यदरोदती तदनयो रोदस्वम् TBa. 2, 2, 9, 1.

रोदितव्यं (von रुद्) partic. fut. pass. impers. zu weinen: अतो न रोदितव्यम् Spr. 3036. ते MĀRK. P. 109, 18. अनया 28. VBT. in LA. (III) 21, 17. न रोदितव्यं पश्यामि भवतामात्मनस्तथा ich sehe keine Veranlassung zum Weinen für MĀRK. P. 22, 28. रोदितव्ये प्रकर्षितान् wo man weinen sollte MBH. 7, 726. रोदितव्ये ध्रुवे रोदितव्यं क्रूदे (die neuere Ausg.) मया: HARIV. 4795.

रोद्धर (von 2. रुध्) nom. ag. Einschliesser, Belagerer: द्विषाम् RAGH. 17, 52.

रोद्धव्य (wie oben) adj. zu verschliessen: द्वारमेषो न रोद्धव्यमिह प्रविशताम् KATHĀS. 36, 4.

1. रोध (von 1. रुध्) m. vielleicht in रोधावरोध Bewegung auf und ab KAUC. 98. — Vgl. न्योध.

2. रोध (von 2. रुध्) m. 1) das Zurückhalten, Festhalten: पाणिरोधम् — कामिनः स्म कुरुते CĪC. 10, 69. रोधमुक्तं प्रवक्ष्यामि so v. a. frei geworden KATHĀS. 18, 304. — 2) Einsperrung: रावणात्तःपुरे R. 5, 66, 3. गवाम् MĀRK. P. 13, 1. महद्भेदादिनिर्मुक्तः R. 7, 36, 6. Einschliessung, Belagerung (einer Stadt) MBH. 3, 781. 12, 2184. HARIV. 3010. 3263 (am Ende eines adj. comp. f. अ). RAGH. 11, 52. VARĀH. BRH. S. 12, 19. 34, 10. 20. 91, 2. 3. 93, 8. MĀRK. P. 122, 15. PAÑĀT. ed. orn. 33, 18. Versperrung MBH. 3, 2225. मार्गं SUCR. 1, 233, 7. उपलं durch Steine KIR. 3, 15. — 3) Verwehrend, Hemmung, Unterdrückung: चेष्टभोजनवायोध JĀLĀN. 2, 220. प्रवेधरोधकत् KATHĀS. 10, 41. दृष्टिरोधकर Spr. 3382. वृत्तिं KUSUM. 22, 17. स्मृतिं CĪC. 191. ज्ञानं BUĀG. P. 4, 22, 31. आसं 10, 3, 34. VERZ. d. Oxf. H. 200, a, No. 473, Z. 10. SARVADARĀCANAS. 89, 13. = निरोध und नाश

TRIK. 3, 3, 219. — 4) das Befehlen: जामदग्न्यस्य लोकानां रोधः R. GORR. 1, 4, 27. = अग्न्यागम H. an. 4, 214. — 5) Damm, Ufer: नर्मदा रोधवदुद्धा R. 7, 32, 18. जलरोधेषु SUCR. 1, 106, 15. रोधस्य RĀGĀ-TAR. 4, 249 könnte auch रोधःस्य sein. — 6) N. pr. eines Mannes gaṇa शिवादि zu P. 4, 1, 112. — 7) N. einer Höhle VP. 207. fg. — Vgl. प्राणं (v. l. für प्राणवायु Lebensgefahr Spr. 3136).

रोधक (wie oben) adj. einsperrend, einschliessend, belagernd: पयोध-रोधकमुरसि डुकूलम् Git. 12, 4. पुरं Ind. St. 10, 198. — Vgl. अश्वं. रोधकत् (2. रोध + कत्) m. Bez. des 45ten Jahres im 60jährigen Jupitercyclus VARĀH. BRH. S. 8, 43. fg.

रोधचक्र (2. रोध + चक्र) adj. als Bez. von Flüssen NAIGH. 1, 13. etwa am Ufer Wirbel (s. चक्र 12.) bildend: समुद्रं न स्रवतो रोधचक्राः RV. 1, 190, 7. अत्रो मही रोधचक्रे वावृधते AV. 5, 1, 5. — Vgl. रोधचक्रा, रोधाचक्र.

रोधन (von 2. रुध्) 1) m. der Planet Merkur TRIK. 1, 1, 93. — 2) रोधना f. = रोधस्. विद्येदनु रोधना अस्य पौस्यम् RV. 2, 13, 10. — 3) n. proparox. a) das Aufhalten, Zurückhalten, das Hemmen, Unterdrücken: अम्बुगर्तयोः (subj. gen.) BUĀG. P. 3, 30, 28. चतुर्हृदयं VĀGBH. 7, 22. कुर्वती दृष्टिरोधनम् R. 6, 90, 25. आसप्रश्नात् H. 83. VERZ. d. Oxf. H. 186, b, 33. 266, a, 9. 270, a, 2. — b) das Einsperren, Einschliessen, Verschluss BUĀG. P. 10, 13, 32. रोधना गोः RV. 1, 121, 7. समरस्य BHAR. NĀTJAC. 18, 19.

रोधवक्रा f. = रोधोवक्रा BHAR. zu AK. CKDR.

रोधस् (von 2. रुध्) n. UGĒVAL. zu URĀDIS. 1, 188. Erdaufwurf, Damm, Wall, Schutzwehr; Hügel, hohes Ufer: रिषयोधासि रुद्धेधासि TS.) कुत्रिमाधेयाम् RV. 2, 13, 8. उप स्तभायडुपमित्र रोधः 4, 3, 1. विश्वा रोधासि प्रवतश्च पूवीर्धौर्द्धाज्जनिमवेत्तत् ताः 4, 22, 4. 10, 48, 2. so v. a. कूल hohes Ufer Nir. 6, 1. AK. 1, 2, 3, 7. H. 1077. HALĀ. 3, 15. MBH. 7, 504 (wo mit der ed. Bomb. रोधसम् zu lesen ist). 1403. 6186. R. 4, 33, 15. RAGH. 3, 42. 8. 33. 9, 14. 16. 54. MEGH. 42. VIKR. 8. MĀLAV. 71, 2. 76 (वर्दारोधिवातैः zu schreiben). KATHĀS. 42, 224. 114, 42. RĀGĀ-TAR. 3, 328. SĀH. D. 3, 3. BUĀG. P. 3, 22. 27. 5, 16, 21. 8, 10, 5. 10, 13, 9. VERZ. d. Oxf. H. 67, a, 27. in Verbindung mit कूल MBH. 3, 11887. 13, 248. von der abschüssigen Wand eines Brunnens BUĀG. P. 9, 19, 4. पर्वतं Bergwand HARIV. 11911. 12044. R. 7, 79. 17. ohne पर्वत dass.: रोधस्तु विषमेषु च MBH. 1, 5888. 8314. Wand einer dicken Wolke KATHĀS. 33, 110. Bez. der weiblichen Hüften BUĀG. P. 3, 20, 29; vgl. तट. — du. रोधसी (neben रोदसी) so v. a. व्यावापृथिव्यौ NAIGH. 3, 30.

रोधस्वत् (von रोधस्) 1) adj. Bez. von Flüssen NAIGH. 1, 13. nach SĀH. mit hohen Ufern versehen: महतो वीकृयापिभिश्चित्रा रोधस्वतीरनु। या-तेमिद्वियामभिः RV. 1, 38, 11. — 2) f. ०वती N. pr. eines Flusses BUĀG. P. 5, 19, 18.

रोधिन् (von 2. रुध्) 1) adj. a) zurückhaltend, aufhaltend: कृस्तं RAGH. 19, 27. मूत्रं SUCR. 1, 237, 19. KATHĀS. 13, 118. कर्पाशिरीयं CĪC. 29. — b) versperrend: उटजदारं RAGH. 1, 50. गलरोधिनां डुकुरान् SUCR. 1, 306, 19. — c) verwehrend, hemmend, hindernd, störend: व्रतं व्यापारोधि मदनस्य CĪC. 26. मुनिमुताप्रणयस्मृतिरोधिना तमसा 133. प्रवेशं KATHĀS. 73, 131. भेरिर्वैः वीराशीर्धाषरोधिभिः so v. a. übertönend RĀGĀ-TAR. 3, 346. — d) erfüllend: रामकोदण्डरवस्याम्बररोधिः KATHĀS. 102. 51. — 2) eine best. Pflanze: रोधिच्छदपुटे PAÑĀK. 3, 14, 57. ob etwa रोधं